

TALABALARNING O'ZINI-O'ZI KASBIY RIVOJLANTIRISH JIHLTLARI

¹Jo'rayev Nurbek
Sa'dullayevich
²Sodirova Dilnozaxon
Murodjon qizi

¹ Psixologiya fanlari nomzodi, professor
²Qo'qon DPI 1-kurs magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada talabalarining o'zini-o'zi rivojlantirishi va kasbiy rivojlantirishning umumiy jihatlari haqida so'z yuritiladi.

Kalit so'zlar: o'z-o'zini rivojlantirish, o'rganish, kasbiy, shaxsiy, kompetensiya.

АСПЕКТЫ САМОПРОФЕССИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ СТУДЕНТОВ

Аннотация: В данной статье рассматриваются общие аспекты саморазвития и профессионального развития студентов.

Ключевые слова: саморазвитие, обучение, профессиональная, личностная, компетентность.

ASPECTS OF SELF-PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF STUDENTS

Abstract: This article discusses general aspects of student self-development and professional development.

Key words: self-development, learning, professional, personal, competence.

KIRISH.

Talabalarining o'zini-o'zi rivojlantirish jarayoni, ularning shaxsiy va kasbiy o'sishini ta'minlashga yo'naltirilgan bir qator faoliyatlarni o'z ichiga oladi. Bu jarayon talabalar uchun hayotiy ko'nikmalarni oshirish, bilimlarni chuqurlashtirish, o'z salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarish uchun zarurdir. Talabalarining o'zini-o'zi kasbiy rivojlantirish jihatlari, ularning kelajakdagi professional muvaffaqiyatlari uchun muhim omil hisoblanadi. Bunday rivojlanish talabalarining o'zgaruvchan mehnat bozoriga moslashishini, yangi bilim va ko'nikmalarni o'zlashtirishni, shuningdek, shaxsiy va professional maqsadlariga erishishni ta'minlaydi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Talabalarining o'zini-o'zi rivojlantirishining asosiy jihatlari quyidagilar: O'rganish va bilim olish: Talabalar o'z kasbiy sohalariga doir bilimlarni chuqur

o'zlashtirishlari zarur. Bu, faqatgina darslik materiallarini o'rganishdan tashqari, ilmiy tadqiqotlar, yangiliklardan xabardor bo'lish va ilg'or metodologiyalarni o'zlashtirishni ham o'z ichiga oladi.

Bilim va Ko'nikmalarni Doimiy Ravishda Yangilash, yangiliklarga moslashish: talaba o'z kasbining zamonaviy talablariga javob bera olish uchun soha yangiliklarini kuzatib borishi, yangi bilimlarni o'zlashtirishi kerak.

Onlayn kurslar va sertifikatlar: Turli onlayn platformalarda (masalan, Coursera, edX, LinkedIn Learning) malaka oshirish kurslari orqali yangi ko'nikmalarni o'rganish.

Kasbiy ko'nikmalarni rivojlantirish: Talaba o'z kasbiy sohasiga mos ko'nikmalarni rivojlantirishga e'tibor qaratishi kerak. Bu ko'nikmalar texnik, ijodiy yoki boshqaruvga oid bo'lishi mumkin. Masalan, informatika sohasidagi talabalar dasturlash, tarmoq boshqaruvi kabi ko'nikmalarni egallashlari zarur.

Kompyuter Texnologiyalari va Axborot Texnologiyalaridan Foydalanish

- Kompyuter va axborot texnologiyalarini bilish, raqamli dunyoda samarali ishlashni o'rganish talabalar uchun juda muhimdir. Masalan, dasturlash tillari, ofis dasturlari va ma'lumotlar bazasi bilan ishlash.

Kompetensiyalarni oshirish: Kasbiy rivojlanish uchun talabalar o'z kompetensiyalarini (masalan, kommunikativ, analitik, boshqaruv, jamoada ishlash) oshirishga intilishlari kerak. Bu, ish joyida muvaffaqiyatli faoliyat yuritish uchun zarur.

NATIJA VA MUHOKAMA

Kommunikatsiya Ko'nikmalarini Rivojlantirish

- Yozma va og'zaki muloqot: Kasbiy sohada samarali muloqot qilish uchun yozma va og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirish zarur.

- Tinglash va muhokama qilish: Yaxshi tinglovchi bo'lish, fikrlarni aniq va tushunarli ifodalash hamda jamoada samarali ishlash uchun kerakli ko'nikmalardir.

Amaliy tajriba orttirish: Teoriya bilan birga amaliy tajriba orttirish ham talabalar uchun juda muhim. Stajirovkalar, amaliyotlar, volontyorlik yoki ilmiy loyihalar orqali o'z ko'nikmalarini mustahkamlash va ishlashga tayyor bo'lishlari lozim.

Maqsad va reja tuzish: O'zining kelajakdagi kasbiy yo'lini aniq belgilab, qisqa va uzoq muddatli maqsadlar qo'yish, bu maqsadlarga erishish uchun reja tuzish talabaning muvaffaqiyatli rivojlanishiga xizmat qiladi. Reja tuzish vaqtida vaqtni boshqarish va ustuvorliklarni belgilash muhimdir.

O'z-o'zini motivatsiya qilish: Talabalar o'zlarini tashabbuskor va mas'uliyatli bo'lishga, kasbiy maqsadlariga erishish uchun zarur bo'lgan ishni bajarishga undashlari kerak. Bu, ayniqsa, kasbiy yo'ldagi qiyinchiliklarni yengish va muvaffaqiyatga erishishda muhim ahamiyatga ega.

Ijtimoiy tarmoqlar va tarmoqni rivojlantirish: Talabalar o'z kasbiy sohasidagi mutaxassislar bilan ijtimoiy tarmoqlar orqali aloqalar o'rnatishlari, konferensiyalar va seminarlar kabi tadbirlarda qatnashishlari ham o'zini-o'zi rivojlantirishning bir qismi hisoblanadi. Bu aloqalar kelajakda professional imkoniyatlarga yo'l ochishi mumkin.

Kengaytirilgan fikrlash va tanqidiy yondashuv: Talaba o'zining hayotiy va kasbiy maqsadlarini belgilab olishga e'tibor qaratishi kerak. Bu, kelajakda nima qilmoqchi ekanini aniqlash va unga erishish yo'llarini belgilashni anglatadi. Maqsadlar qisqa va uzoq muddatli bo'lishi, ularni amalga oshirish uchun batafsil reja tuzilishi lozim.

Talabalarning o‘zini-o‘zi rivojlantirishi, nafaqat ularning shaxsiy o‘shishi, balki kasbiy va ijtimoiy muvaffaqiyatlariga ham katta ta‘sir ko‘rsatadi. O‘zini rivojlantirish jarayonining samaralari quyidagilarda ifodalanishi mumkin:

Kasbiy muvaffaqiyat va raqobatbardoshlik: o‘zini-o‘zi rivojlantirgan talaba o‘z kasbiy sohasida chuqur bilimlarga ega bo‘ladi, zamonaviy texnologiyalarni o‘zlashtiradi va amaliy tajriba orttiradi. Natijada, u ish bozorida raqobatbardosh bo‘lib, o‘z kasbini yaxshi biluvchi va yangi imkoniyatlarga tayyor mutaxassisga aylanishi mumkin. Bunday talabalar, odatda, o‘z sohasidagi ilg‘or mutaxassislar bilan hamkorlik qilish, yangi loyihalarda qatnashish va tezda yuqori lavozimlarga ko‘tarilish imkoniyatiga ega bo‘ladi.

Shaxsiy rivojlanish va o‘z-o‘zini anglash: o‘zini-o‘zi rivojlantirish talabaning o‘z shaxsiyatini yaxshiroq tushunishiga yordam beradi. U o‘zining kuchli va zaif tomonlarini aniqlaydi, o‘ziga nisbatan ishonchini oshiradi, va o‘z maqsadlariga erishish uchun zarur bo‘lgan intilishlarni shakllantiradi. Shaxsiy o‘shish natijasida talaba yanada mustahkam psixologik holatga ega bo‘lib, stressni boshqarish va murakkab vaziyatlarda to‘g‘ri qarorlar qabul qilishni o‘rganadi.

O‘zini O‘zi Baholash va O‘zgarishlarga Moslashish

• Talabalar o‘z faoliyatlarini tahlil qilib, nimani yaxshilash mumkinligini aniqlashlari kerak. O‘zgarishlarga moslashish, yangi bilimlarni o‘zlashtirish va kasbiy muhitdagi yangiliklarga tezda javob berish talabalar uchun zarurdir.

• Doimiy o‘shish: Kasbiy rivojlanish jarayoni davomiy bo‘lishi kerak, bu talabani har doim yangi bilim va ko‘nikmalarni o‘zlashtirishga undaydi.

Kommunikativ va jamoada ishlash ko‘nikmalarining oshishi: o‘zini-o‘zi rivojlantirgan talabalar kommunikativ ko‘nikmalarini, xususan, boshqalar bilan samarali muloqot qilish, fikrlarni aniq ifodalash, va jamoa bilan ishlashda yuqori natijalarga erishadilar. Bu ko‘nikmalar ularga ish joyida va turli jamoalarda muvaffaqiyatli faoliyat yuritish imkonini beradi.

O‘qish va ilmiy ishlarga qiziqishning ortishi: o‘zini-o‘zi rivojlantirishning natijasida talaba ilmga bo‘lgan qiziqishini kuchaytiradi. U o‘rganish jarayoniga yanada mas‘uliyatli yondoshadi va yangi bilimlarni o‘zlashtirishga intiladi.

XULOSA

Talabalarning o‘zini-o‘zi rivojlantirishi ularning hayotining barcha jabhalarida samarali natijalar beradi. Bu jarayon nafaqat ilmiy va kasbiy muvaffaqiyatlarga olib keladi, balki ularning shaxsiy, ijtimoiy va psixologik rivojlanishiga ham ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi. Talabalar o‘zlarini kasbiy rivojlantirishda har tomonlama yondashishlari kerak. Bu, nafaqat sohada muvaffaqiyatga erishish, balki shaxsiy hayotda ham o‘zgarishlarni amalga oshirishni ta‘minlaydi. O‘zini-o‘zi rivojlantirish — bu davomli jarayon bo‘lib, har bir talaba o‘zining maqsadlariga erishish uchun harakat qilishi kerak. O‘zini-o‘zi rivojlantirish jarayoniga intilgan talaba har tomonlama mukammal inson bo‘lib shakllanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. “O‘zini anglash va o‘zi bilan ishlash” – O. S. Reikh, J. K. Pirey
2. “Shaxsiy o‘shish va rivojlanish” – A. S. Makov, S. D. Afanasiev
3. “O‘zingni tushunish san’ati” – D. G. Myuller

4. “O‘zini-o‘zi rivojlantirish: O‘z-o‘zini anglash va insonning psixologik rivojlanishi” – Y. N. Ilyin
5. “Kasbiy rivojlanish va shaxsiy muvaffaqiyat” – A. K. Robbins
6. “Liderlik va muvaffaqiyat: Teoriya va amaliyot” – J. C. Maxwell
7. “Kasbiy muvaffaqiyat va o‘rganish: Yangi avlod uchun maslahatlar” – V. E. H. Guttmann